

Εφαρμογή Τεχνητής Νοημοσύνης (ΤΝ) στη Δικαιοσύνη

Μαρία Τούλα

Προϊσταμένη Διεύθυνσης Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

Μάρτιος 2024

Θεσμικό Πλαίσιο για την Τεχνητή Νοημοσύνη

- ❖ **N. 4961/2022 (ΦΕΚ 146 Α')** «Αναδυόμενες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών, ενίσχυση της ψηφιακής διακυβέρνησης και άλλες διατάξεις
 - Δημιουργία κατάλληλου θεσμικού υποβάθρου για τη θεμιτή και ασφαλή αξιοποίηση των δυνατοτήτων της τεχνολογίας τεχνητής νοημοσύνης από φορείς του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα.
 - Θέσπιση ρυθμίσεων για τη διαμόρφωση των κατάλληλων εγγυήσεων για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των φυσικών και των νομικών προσώπων και την ενίσχυση της λογοδοσίας και της διαφάνειας κατά τη χρήση συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης.
 - Ρύθμιση υποχρεώσεων εμπλεκόμενων μερών (δημοσίου, αναδόχων και ιδιωτικών επιχειρήσεων) όταν υλοποιούνται συστήματα τεχνητής νοημοσύνης, με ενίσχυση των αρχών λογοδοσίας και διαφάνειας.
 - Δεν θίγει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τον Κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 (εφεξής «ΓΚΠΔ») αλλά και από το Ν.4624/2019, όπως ισχύει.

Θεσμικό Πλαίσιο για την Τεχνητή Νοημοσύνη

- ❖ **Ν. 4961/2022 (ΦΕΚ 146 Α΄) «Αναδυόμενες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών, ενίσχυση της ψηφιακής διακυβέρνησης και άλλες διατάξεις.-Υποχρεώσεις Φορέα**
- **Πριν την έναρξη λειτουργίας συστήματος ΤΝ, εκπόνηση αλγοριθμικής εκτίμησης αντικτύπου, όπου λαμβάνονται υπόψη, ιδίως:**
 - ο επιδιωκόμενος σκοπός,
 - οι δυνατότητες/τα τεχνικά χαρακτηριστικά και οι παράμετροι λειτουργίας του συστήματος,
 - το είδος και οι κατηγορίες των αποφάσεων που λαμβάνονται ή των πράξεων που εκδίδονται με τη συμμετοχή του συστήματος ή υποστηρίζονται από αυτό,
 - οι κατηγορίες δεδομένων που συλλέγονται/ τυγχάνουν επεξεργασίας ή εισάγονται στο σύστημα ή παράγονται από αυτό,
 - οι κίνδυνοι που ενδέχεται να προκύψουν για τα δικαιώματα/ τις ελευθερίες και τα έννομα συμφέροντα των φυσικών ή νομικών προσώπων στα οποία αφορά ή τα οποία επηρεάζει η λήψη της απόφασης και το προσδοκώμενο όφελος που απορρέει για το κοινωνικό σύνολο σε συνάρτηση με ενδεχόμενους κινδύνους και επιπτώσεις που δύναται να επιφέρει η χρήση του συστήματος, ιδίως για φυλετικές, εθνοτικές, κοινωνικές ή ηλικιακές ομάδες και κατηγορίες του πληθυσμού όπως τα άτομα με αναπηρία ή χρόνιες παθήσεις.

Θεσμικό Πλαίσιο για την Τεχνητή Νοημοσύνη

- ❖ **Ν. 4961/2022 (ΦΕΚ 146 Α')** «Αναδυόμενες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών, ενίσχυση της ψηφιακής διακυβέρνησης και άλλες διατάξεις-Υποχρεώσεις Φορέα-Υποχρεώσεις διαφάνειας
- **Ο Φορέας που χρησιμοποιεί σύστημα Τεχνητής Νοημοσύνης παρέχει, δημόσια, πληροφορίες σχετικά με:**
 - τον χρόνο έναρξης λειτουργίας του συστήματος,
 - τις παραμέτρους λειτουργίας, τις δυνατότητες και τα τεχνικά χαρακτηριστικά του συστήματος,
 - τις κατηγορίες των αποφάσεων που λαμβάνονται ή των πράξεων που εκδίδονται με τη συμμετοχή του συστήματος ή υποστηρίζονται από αυτό και
 - τη διενέργεια αλγοριθμικής εκτίμησης αντικτύπου.
- **Ο Φορέας διασφαλίζει ότι το φυσικό ή νομικό πρόσωπο στο οποίο αφορά η λήψη της απόφασης ή η έκδοση της πράξης, λαμβάνει γνώση των παραμέτρων στις οποίες στηρίχθηκε η λήψη της απόφασης ή η έκδοση της πράξης σε κατανοητή και εύκολα προσβάσιμη μορφή, συμπεριλαμβανομένων των μορφών που διευκολύνουν την ενημέρωση των ατόμων με αναπηρία.**
- **Κάθε δημόσιος Φορέας τηρεί μητρώο με τα συστήματα ΤΝ που χρησιμοποιεί.**
- **Η Εθνική Αρχή Διαφάνειας (Ε.Α.Δ.) είναι αρμόδια για την υποδοχή, επεξεργασία, αξιολόγηση και την κατά περίπτωση διερεύνηση ή αρχειοθέτηση καταγγελιών ή αναφορών.**

Θεσμικό Πλαίσιο για την Τεχνητή Νοημοσύνη

- ❖ **N. 4961/2022 (ΦΕΚ 146 Α΄) «Αναδυόμενες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών, ενίσχυση της ψηφιακής διακυβέρνησης και άλλες διατάξεις.-Υποχρεώσεις αναδόχων**
- **Ο Ανάδοχος παρέχει στον Φορέα τις προηγούμενες πληροφορίες, με υποχρέωση παραίτησης από άσκηση αξιώσεων που ενδέχεται να θέσουν σε κίνδυνο το δικαίωμα των φυσικών ή νομικών προσώπων για παροχή πληροφοριών.**
- **Ο Ανάδοχος παραδίδει το σύστημα ΤΝ στον Φορέα έτσι ώστε να δύναται να μελετά τον τρόπο λειτουργίας του συστήματος και τις παραμέτρους για τη λήψη ή την υποστήριξη αποφάσεων ή την έκδοση πράξεων, να βελτιώνει το σύστημα και να δημοσιεύει ή να διαθέτει με οποιονδήποτε τρόπο τις βελτιώσεις αυτές.**
- **Ο Ανάδοχος λαμβάνει, κατά τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την παραγωγική λειτουργία του συστήματος ΤΝ, τα κατάλληλα μέτρα, προκειμένου να διασφαλίζει τη συμβατότητα αυτού με το νομικό πλαίσιο, ιδίως, αναφορικά με την προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, τον σεβασμό της ιδιωτικής ζωής και την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, την απαγόρευση των διακρίσεων, την ισότητα γυναικών και ανδρών, την ελευθερία της έκφρασης, την καθολική πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία, τα δικαιώματα των εργαζομένων και την αρχή της χρηστής διοίκησης.**

Σημαντικές ενέργειες της ΕΕ για την Τεχνητή Νοημοσύνη

- **09/12/2023:** Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο κατέληξαν σε πολιτική συμφωνία σχετικά με την πράξη για την ΤΝ (AI Act) (<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/regulatory-framework-ai>).

Πρώτο νομικό πλαίσιο για την ΤΝ. Στόχος των νέων κανόνων είναι η προώθηση αξιόπιστης ΤΝ στην Ευρώπη και πέραν αυτής, διασφαλίζοντας ότι τα συστήματα ΤΝ σέβονται τα θεμελιώδη δικαιώματα, την ασφάλεια και τις δεοντολογικές αρχές.

Η πράξη για την ΤΝ θα τεθεί σε ισχύ 20 ημέρες μετά τη δημοσίευσή της στην Επίσημη Εφημερίδα και θα εφαρμοστεί πλήρως δύο έτη αργότερα, με ορισμένες εξαιρέσεις: Ορισμένες απαγορεύσεις θα τεθούν σε ισχύ μετά από έξι μήνες, ενώ οι διατάξεις σχετικά με την ΤΝ γενικού σκοπού θα εφαρμοστούν μετά από ένα έτος. Για να διευκολυνθεί η μετάβαση στο νέο κανονιστικό πλαίσιο, η Επιτροπή δρομολόγησε το σύμφωνο για την ΤΝ, μια εθελοντική πρωτοβουλία που καλεί τους προγραμματιστές ΤΝ από την Ευρώπη και πέραν αυτής να συμμορφωθούν εκ των προτέρων με τις βασικές υποχρεώσεις της πράξης για την ΤΝ.

- **Φεβρουάριος 2024:** Σύσταση Ευρωπαϊκού Γραφείου Τεχνητής Νοημοσύνης.

Θα αποτελέσει το κέντρο εμπειρογνωμοσύνης στον τομέα της ΤΝ σε ολόκληρη την ΕΕ. Θα διαδραματίσει καίριο ρόλο στην εφαρμογή του νόμου για την ΤΝ, θα προωθήσει την ανάπτυξη και τη χρήση αξιόπιστης ΤΝ, καθώς και τη διεθνή συνεργασία.

Δικαστικά Συστήματα

❖ Ν. 4938/2022 (ΦΕΚ 109 Α'): Κώδικας Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών και λοιπές διατάξεις

Άρθρο 127: Η διαχείριση των δικαστικών υποθέσεων και η διενέργεια των εργασιών των δικαστηρίων, πραγματοποιείται, εφόσον τούτο είναι εφικτό και τηρουμένων των οικείων δικονομικών και διαδικαστικών διατάξεων, μέσω **Ολοκληρωμένων Πληροφοριακών Συστημάτων Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων («Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.»)**.

Με την επιφύλαξη ειδικών διατάξεων που διέπουν την πρόσβαση στις δικαστικές αποφάσεις και τη δημοσιότητά τους, τα δικαστήρια διαθέτουν στο κοινό σε ηλεκτρονική μορφή διαμέσου της ιστοσελίδας τους τις δικαστικές αποφάσεις, τις οποίες δημοσιεύουν και οι οποίες έχουν υποστεί κατάλληλη επεξεργασία ανωνυμοποίησης. Μέχρι την τροποποίηση των κανονισμών των ανωτάτων δικαστηρίων κατά τα ανωτέρω στην περίπτωση που η άσκηση της αρμοδιότητας των δικαστηρίων πραγματοποιείται εν όλω ή εν μέρει με τη χρήση Τ.Π.Ε., εφαρμόζονται αναλόγως τα άρθρα 2, 3, 12 έως 20 του ν. 4727/2020 (Α' 184).

Εφαρμογή ΤΝ στα Δικαστικά Συστήματα

<https://digitalstrategy.gov.gr/sector/dikaiosini>

- ❖ **Αναβάθμιση και επέκταση λειτουργικότητας του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Πολιτικής & Ποινικής Δικαιοσύνης (ΟΣΔΔΥ-ΠΠ) - ΟΣΔΔΥ-ΠΠ Β' Φάση (Ταμείο Ανάκαμψης, Έναρξη Έργου: Αρχές 2023, Λήξη Έργου: 2026)**
 - ✓ Χρήση ΤΝ στην ανωνυμοποίηση δικαστικών αποφάσεων
 - ✓ Χρήση ΤΝ σε υποθέσεις μικροδιαφορών (μέχρι ενός συγκεκριμένου ποσού)
- ❖ **Ψηφιακή Αναβάθμιση Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Διοικητικής Δικαιοσύνης (ΕΣΠΑ , Έναρξη Έργου: Αρχές 2023, Λήξη Έργου: 2026)**
 - ✓ Χρήση ΤΝ στην ανωνυμοποίηση δικαστικών αποφάσεων
 - ✓ Χρήση ΤΝ στην περίληψη δικαστικών αποφάσεων και τη δημιουργία λέξεων-κλειδιών
- ❖ **Ανάπτυξη ενός Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος (ΟΠΣ) για τον εκσυγχρονισμό της λειτουργίας του Ελεγκτικού Συνεδρίου (Ταμείο Ανάκαμψης, Έναρξη Έργου: Αρχές 2023, Λήξη Έργου: 2025)**
 - ✓ Χρήση ΤΝ στην ανωνυμοποίηση δικαστικών πράξεων και αποφάσεων
 - ✓ Χρήση ΤΝ στην υποστήριξη της παραγωγής, ανάλυσης και οργάνωσης πληροφοριών σε συγκεκριμένες ροές εργασιών
 - ✓ Χρήση ΤΝ στους ελέγχους αυτοματοποιημένων διαδικασιών πληρωμής

Λοιπές Δράσεις για τη χρήση της ΤΝ στη Δικαιοσύνη

- ❖ **Ανταλλαγή καλών πρακτικών με Κ-Μ για την αξιοποίηση της Τεχνητής Νοημοσύνης στο χώρο της Δικαιοσύνης.**
- ❖ **Συμμετοχή του Υπουργείου Δικαιοσύνης σε πρόταση του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης, για Τεχνική Βοήθεια μέσω της DG Reform με στόχο την ενίσχυση του συστήματος απονομής δικαιοσύνης με αξιοποίηση της τεχνητής νοημοσύνης.**
- ❖ **Ανάπτυξη πληροφοριακού συστήματος Ιατροδικαστικών Υπηρεσιών/ Χρήση της ΤΝ στην υποβοήθηση του Ιατροδικαστή.**

Συμπεράσματα

- ❖ Σημαντικά νομοθετικά βήματα για την χρήση της ΤΝ σε Εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο με στόχο την αντιμετώπιση των κινδύνων για την ασφάλεια, τα θεμελιώδη δικαιώματα, τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου και έχοντας επίκεντρο την ψηφιακή αναβάθμιση του δημόσιου αλλά και ιδιωτικού τομέα.
- ❖ Επιβεβλημένη η συμμόρφωση Φορέων με το θεσμικό πλαίσιο για την ανάπτυξη της ΤΝ.
- ❖ Κυρώσεις για τη μη τήρηση του Κανονισμού (AI Act) . Επιβολή διοικητικών προστίμων έως 35 εκατ. ευρώ ή το 7 % του συνολικού παγκόσμιου ετήσιου κύκλου εργασιών του προηγούμενου οικονομικού έτους.
- ❖ Στόχος των αναφερόμενων δράσεων στο χώρο της Δικαιοσύνης είναι η ανθρωποκεντρική και αξιόπιστη χρήση της ΤΝ με παράλληλη κατοχύρωση της ασφάλειας και της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Ευχαριστούμε

Στο πλαίσιο του ψηφιακού μετασχηματισμού, η ΤΝ όταν χρησιμοποιείται με υπευθυνότητα, τη δέουσα προσοχή στο σεβασμό των θεμελιωδών ατομικών δικαιωμάτων και με συνθήκες διαφάνειας, αμεροληψίας και δίκαιης μεταχείρισης, μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας & ποιότητας της Δικαιοσύνης.